

Nr 74.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1954/55, i vad avser inrikesdepartementets verksamhetsområde.

(3:e avd.)

Statens allmänna fastighetsfond.

1:o) **Vissa skyddsrumsanläggningar.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 beträffande kapitalbudgeten (bilaga 32, punkt 5, s. 2 och 3 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1954) föreslagit riksdagen att dels till Vissa skyddsrumsanläggningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 4 800 000 kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder medgiva, att beställningar å signalmateriel må utläggas inom en kostnadsram av 1 450 000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har för budgetåret 1953/54 anvisats 8 000 000 kronor.

Civildövarstyrelsen har hemställt att för nästa budgetår 6 335 000 kronor anvisas, varav 1 925 000 kronor för utbyggnad av vissa skyddsrumsanläggningar för telestyrelsen, järnvägsstyrelsen och riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap ävensom för inventarier till vissa myndigheters anläggningar samt 4 410 000 kronor för viss skyddsrumsanläggning.

Vidare har styrelsen äskat 1 870 000 kronor för viss signalmateriel samt härutöver begärt bemyndigande att lägga ut beställningar för sådan materiel inom en kostnadsram av 1 080 000 kronor.

Departementschefen beräknar till telestyrelsens, järnvägsstyrelsens och riksnämndens för ekonomisk försvarsberedskap anläggningar 782 000 kronor samt för övriga ovan angivna ändamål, bl. a. anskaffning av viss signalmateriel, 4 018 000 kronor. Vidare föreslås, att beställningsbemyndigande till ett belopp av 1 450 000 kronor utverkas. Departementschefen utgår från att för likvidering av beställningarna erforderliga medel skall fördelas på tre budgetår.

Utskottet, som under hand inhämtat vissa upplysningar i förevarande ärende, har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) till *Vissa skyddsrumsanläggningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 4 800 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att enligt i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1954 angivna grunder medgiva, att beställningar å signalmateriel må utläggas inom en kostnadsram av 1 450 000 kronor.

Fonden för låneunderstöd.

2:o) **Lån till utländska läkare för viss efterutbildning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 3 och 4) samt under erinran, att å anslaget kvarstående medel anses tillräckliga för att bestrida kostnaderna för låneverksamheten under nästa budgetår och att dessa medel föreslås överförda till ett formellt anslag av 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån till utländska läkare för viss efterutbildning* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 100 kronor.

3:o) **Lån till vissa utländska läkare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 4) och under erinran, att å anslaget kvarstående medel anses tillräckliga för att bestrida kostnaderna för låneverksamheten under nästa budgetår och att dessa medel föreslås överförda till ett formellt anslag av 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån till vissa utländska läkare* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 100 kronor.

4:o) **Lån till nybyggnader vid erkända alkoholistanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 8, s. 4—6) föreslagit riksdagen att till *Lån till nybyggnader vid erkända alkoholistanstalter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 270 000 kronor.

För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 990 000 kronor.

Socialstyrelsen framhåller, att enligt den plan för upprustning av de icke-statliga alkoholistanstalterna, som framlades i propositionen nr 95/1953 och godkändes av riksdagen, skall anslag för lån till nybyggnader anvisas jämväl för budgetåret 1954/55. I överensstämmelse med planen upptages anslaget med 1 270 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att medel för en andra upprustningsetapp vid de icke-statliga alkoholistanstalterna anvisas för budgetåret 1954/55. Enligt den plan för fördelning av byggnadsarbetena på de olika etapperna,

vilken upprättats av byggnadsstyrelsen, skulle lån till följande nybyggnadsarbeten ifrågakomma i den andra etappen.

Vid *Östfora* uppföres två förläggingsbyggnader med tillhoppa 25 vårdplatser för en kostnad av 260 000 kronor, vartill kommer kostnader för ledningar och utvändiga arbeten, 10 000 kronor. *Dagöholm* erhåller en ny föreståndarbostad med kontor för 100 000 kronor och en inspektorsbostad för 57 000 kronor. Härjämte uppföres och inredes en av anstalten inköpt barackbyggnad till samlingslokal för en kostnad av 58 000 kronor. Totalt uppgår således kostnaderna för byggnadsarbetena vid anstalten till 215 000 kronor. *Holmahemmet* utrustas med ett nytt familjebostadshus för husfadern och assistenten till en kostnad av 110 000 kronor. För ledningsarbeten beräknas tillkomma 5 000 kronor. Vid *Holmforshemmet* bygges ett nytt personalbostadshus med lägenheter för två befattningshavare. Kostnaden här för uppskattas till 120 000 kronor, vartill kommer utgifter för ledningar och utvändiga arbeten, 10 000 kronor. *Vårnåshemmet* förses med en nybyggnad för medicinsk behandling om 8 vårdplatser jämte förläggingsrum för 9 klienter. Kostnaden beräknas uppgå till 300 000 kronor, inberäknat utgifter för ledningar m. m. Vidare uppföres en byggnad för bostad åt föreståndaren för 75 000 kronor. Slutligen anordnas vid *Åsbrohemmet* en ny förläggingsbyggnad med 18 vårdplatser för en kostnad av 180 000 kronor, varjämte för utvändiga arbeten och ledningar beräknas 15 000 kronor.

Totalt skulle kostnaderna för den andra nybyggnadsetappen sålunda uppgå till 1 300 000 kronor.

Såsom departementschefen anförde vid framläggandet av propositionen nr 95/1953, har han icke haft något att erinra mot byggnadsstyrelsens förslag till fördelning av byggnadsarbetena på de olika etapperna. Mot kostnadsberäkningarna för nybyggnadsarbetena har departementschefen ej haft annat att erinra än att han ansett kostnaderna i viss utsträckning kunna reduceras på grund av att skyddsrumsskyldighet ej föreligger för flertalet anstalter. Beträffande de i andra etappen ingående byggnaderna minskas sålunda kostnaderna med 10 000 kronor vid envar av *Östfora*, *Holmahemmet* och *Vårnåshemmet*. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas därför till 1 270 000 kronor.

Beträffande den föreslagna medicinska behandlingsavdelningen vid *Vårnåshemmet* förutsattes det få ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut angående byggnadens utformning inom den förut beräknade kostnadsramen och med därvid förutsatt antal vårdplatser.

I propositionen nr 95/1953 uttalade departementschefen, att det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut rörande den säkerhet för lånen, som i varje särskilt fall skulle ställas av anstalternas huvudmän. Statsutskottet, som tillstyrkte detta förslag, förutsatte, att därvid tillsåges, att säkerheterna såvitt möjligt gjordes betryggande. I praktiken har det varit förenat med svårigheter för flera anstalter att ställa godtagbar säker-

het för de lånebelopp, som beviljades av 1953 års riksdag. För de anstalter, som äger fast egendom, överstiger summan av pantförskrivna inteckningar i flera fall fastigheternas taxeringsvärden. Skall ytterligare inteckningar lämnas till säkerhet för de nya lånen, kommer dessa inteckningar att bli placerade med så dålig förmånsrätt, att säkerheten med all sannolikhet ej kan anses betryggande, trots att fastigheternas värden givetvis kommer att stiga sedan nybyggnaderna uppförts. Än svårare är situationen för de anstalter, som är belägna på kronomark och som icke äger egen fastighet. I två fall har inteckning i jordbruksinventarier måst godtagas som säkerhet för de år 1953 beviljade lånen. Därmed torde dessa anstalters förmåga att lämna realsäkerhet vara uttömd. Då de av 1953 års riksdag beslutade åtgärderna för sanering av anstalternas ekonomi bl. a. syftade till att avlösa sådana lån, för vilka enskilda styrelseledamöter och andra privatpersoner nödgats lämna borgensförbindelser, anses det ej böra ifrågakomma att fordra sådan säkerhet för de nu aktuella lånen. Det torde sålunda bli nödvändigt att i flera fall övergiva kravet på att betryggande säkerhet skall lämnas för lånen och i undantagsfall helt avstå från att fordra säkerhet. En viss garanti för staten ligger dock i den bestämmelse, som intagits i stadgarna för några av de stiftelser och föreningar, som driver anstalterna, nämligen att all anstalts egendom skall tillfalla kronan, om anstaltsdriften nedlägges. Därest riksdagen icke har något däremot att erinra, anses därför Kungl. Maj:t böra äga att godtaga den säkerhet för lånen, som i varje särskilt fall befinnes kunna lämnas.

Utskottet, som ansluter sig till departementschefens uppfattning att det ej bör ifrågakomma att betunga enskilda styrelseledamöter eller andra privatpersoner med borgensförbindelser för de nu aktuella lånen, har icke något att erinra mot att på Kungl. Maj:t får ankomma att godtaga den säkerhet för lånen, som i varje särskilt fall befinnes kunna lämnas.

Under åberopande av det anförda och då anslagsberäkningen synes kunna godtagas hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån till nybyggnader vid erkända alkoholistanstalter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 270 000 kronor.

Uppskjutna frågor m. m.

5:0) **Behandlade frågor.** Utskottet har förut avgivit utlåtande beträffande nedannämnda, av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

punkten 3: Utbyggande av karolinska sjukhuset;

punkten 4: Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala; varom utskottet här velat

erinra.

6:o) Uppskjutna frågor. Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande i fråga om nedannämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

punkten 1: Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.;

punkten 2: Statens anstalt för fallandesjuka: Om- och utbyggnadsarbeten;

vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 9 april 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Ohlon, Näsgård, Gillström, Alfred Nilsson, Pålsson, Einar Persson, Birger Andersson, Edvin Thun, Bergh, Holmqvist, Olsén, Sunne, Elfving och Rikard Svensson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Andersson i Malmö, Ståhl, Lindholm, Svensson i Ljungskile, Åkerström, Staxäng, fröken Elmén, herrar Petterson i Degerfors, Thapper, Onsjö, fru Ericsson i Luleå, herrar Löfroth och Svensson i Stenkyrka.